

Kokousmuistio 3/2022

4.10.2022

VN/9074/2021
VN/9074/2021-MMM-x

Maaseutupolitiikan neuvoston (MANE) kokousmuistio 4.10.2022

Aika: 4.10.2022 klo 12.00-14.00

Paikka: Microsoft Teams –kokous

Paikalla: Antti Kurvinen (pj), Antonia Husberg (pääsihteeri), Sami Tantarimäki (kokoussiht.), Jari Lantta, Pentti Mäkinen, Virpi Harilahti-Juola, Anne Knaapi, Ari Niiranen, Anni Hirvonen, Aleksi Koivisto, Jari Koskinen, Timo Haverinen, Anne Laitinen, Sami Kurki, Janne Huovari, Sanna Sihvola, Hanna-Mari Kuhmonen, Nora Backlund, Salka Orivuori, Päivi Töyli, Simo Tiainen, Satu Sikanen, Juha Vanhapaasto, Maria Torttila, Leena Räsänen, Mikko Rissanen, Mikko Härkönen, Anne-Marie Välikangas, Ann-Sofi Backgren, Tarja Lukkari, Mari Kattilakoski, Mika Ristimäki, Tuuli Hietaniemi, Juha Rutanen, Elina Auri, Jukka Sippola, Mikko Äijälä, Tiina Eklund, Christina Gestrin, Matti Rehula, Jarkko Huovinen, Kirsi Kaunisharju, Juha-Matti Markkola, Sonja Pyykkönen, Rikhard Korkman, Tapio Oikarainen, Topi Heinänen, Harri Mäkivuokko

1 Kokouksen avaus

MANEn pj, maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen avasi kokouksen klo12.09

Puheenjohtaja totesi, että paljon on tapahtunut sitten edellisen kokouksen: Ukrainan kriisi, huoltovarmuuden parantamisen, Nato-keskustelu, inflaation nousun vaikutukset, energian ja polttoaineen hinnannousut haaste myös maaseudun elämälle.

Puheenjohtaja myös kiitti Maaseutugaalaan osallistuneita ja itse tilaisuutta hyvästä tunnelmasta ja tekemisen mielekkästä

2 Esityslistan hyväksyminen

Päätös: Hyväksyttiin esityslista 3/2022 muutoksitta.

Samalla merkittiin tiedoksi, että puheenjohtaja siirtyy varautumisen ministeriryhmän kokoukseen klo 12.45 ja kokouksen puheenjohtajana jatkaa tämän jälkeen finanssineuvos Anne-Marie Välikangas (VM).

Lisäksi puheenjohtaja esitti kokoukselle, että jatkossa myös erityisavustaja Topi Heinäselle lähetettäisiin kokouskutsu ja että hänelläkin olisi läsnäolo-oikeus kokouksissa. Näin päätettiin. Topi Heinänen oli läsnä jo tässä kokouksessa.

3 Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen (Liite 1)

Päätös: Hyväksytään kokousmuistio 2/2022 muutoksitta.

4 Inflaation vaikutukset maaseutualueilla – ajankohtaiskeskustelu (Liite 2a ja 2b, tuodaan kokoukseen)

Alustaja: *Janne Huovari*, ennustepäällikkö, Pellervon taloustutkimus.

Taustoitus: Kuultiin alustus ja käytiin pyöreän pöydän keskustelu. Esitys on lisätty kokousmateriaaleihin, minkä lisäksi MANEn sihteeristössä esitelty materiaali oli mukana kokouskutsussa.

Huovari esitteli ”missä ollaan” –tilannekuvan. Inflaatio lähti liikkeelle jo koronan aikana, mutta koronan ”hintapiikki” vaihtui Ukrainan kriisin myötä pidempikestoiseksi haasteeksi. Inflaation ja sähkönhinnan nousujen täysimittaiset vaikutukset tulevat viiveellä, mutta todennäköisesti vuoden 2023 alussa näkymä alkaaseljetä. Joka tapauksessa edellytyksiä negatiivisille kierteille on olemassa.

Keskustelu

Kaupunki- ja maaseutukotitalouksien välillä inflaation vaikutuksissa on pienet erot. Eroja tietysti on kotitalouksien kesken, lämmitysvaihtoehtoissa jne.

Lannoitteiden valmistuksessa vastaavaa kehitystä ei ole nähty. Maatalous kaikkineen on yksi pahiten tilanteesta kärsineistä toimialoista, mutta eroja on myös tuotantosuuntien kesken.

Maaseudun yhdistykset ovat ahdingossa omistamiensa kiinteistöjen sähkö- ja lämmityskulujen kanssa, mikä voi johtaa pahimmillaan tilojen sulkemiseen ja toimintojen lopettamiseen. Valtion tukea tarvittaisiin myös tähän. Puheenjohtaja kuitenkin korosti, että valtion tasolla on käytävä ensin isompi periaatteellinen keskustelu siitä mitä lähdetään tukemaan ja missä tärkeysjärjestyksessä kotitalouksien jälkeen. Tilanteessa on paljon samaa kuin korona-ajassa. Hän myös muistutti, että tukea voivat tarjota myös yksityiset rahoittajat, säätiöt, kunnatkin.

Anne-Marie Välikangas otti puheenjohtajuuden tässä kohtaa

Energian säästö on ensimmäinen keino ja sähkökatkot vasta viimeinen keino. Säästövinkkejä jaetaan ja juuri käynnistyi myös valtiohallinnon yhteinen Astetta alemmas -kampanja www.astettaalemmas.fi

Inflaation ja korkojen vaikutus asuntojen hintakehitykseen ja asuntomarkkinoiden tilanteeseen herätti kysymyksiä. Samoin tehtyjen palkankorotusten vaikutukset. Alustajan arvio oli, että metsän tapaan kiinteä omaisuus on yleensä hyvä inflaatio suoja. Lyhyellä aikavälillä tarkasteltuna kuitenkin reaalitytulot pienenevät ja asuntojen hinnat laskevat. Metsäteollisuudessa puun hintaan kohdistuu riskejä lyhyellä aikavälillä. Palkankorotukset eivät näyttäisi aiheuttavan talouden rapautumista ainakaan lyhyellä aikavälillä. Esim. Yhdysvalloissa inflaatio on ollut liikkeellä jo pidempään ja palkat ovat nousseet ripeämmin, minkä seurauksena talous pyörii.

Esitys: Suoraa esitystä etenemiseksi ei ollut tehty. Liite 2A jää edelleen pohdittavaksi ja jos MANE katsoo tarpeelliseksi, niin voidaan tehdä selvitys tehtyjen toimien vaikutuksista esim. kotitalouksille ja kansalaisyhteiskunnalle käyttäen esimerkkitapauksia. Haasteena kuitenkin teeman laaja-alaisuus.

Päätös: Palautetaan asia MANE-sihteeristölle seurattavaksi, keskusteltavaksi ja/tai konkreettisemmän ehdotuksen valmistelemiseksi.

5 Laajakaistarakentamisen tilannekatsaus (Liite 3)

Alustaja: *Tapio Oikarainen*, erityisasiantuntija, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom.

Tausta:

MANE on useasti ottanut kantaa laajakaistarakentamiseen. Edellinen kannanotto on tehty yhdessä saaristoasiain neuvottelukunnan SANKin kanssa joulukuussa 2021, jolloin MANE ja SANK esittivät liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakalle (kirje VN/9074/2021-MMM-27) ripeitä toimia alueellisesti yhdenvertaisten ja huippunopeiden laajakaistayhteyksien rakentamisen edellytysten turvaamiseksi ja, että kuntien maksuosuutta alennetaan tai poistetaan laajakaistarakentamisen tukea koskevista säädöksistä.

Kirjeessä MANE ja SANK huomauttivat, että kuntien maksuosuusluokat ja kuntien maksuosuuden määräytyminen vaikuttavat kuntien tosiasialisiin mahdollisuuksiin hyödyntää Euroopan unionin elpymis- ja palautumistukivälineen, RRF:n (Recovery and Resilience Facility), rahoitusta, jonka tarkoituksena on lieventää koronapandemian taloudellisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia sekä parantaa Euroopan talouksien ja yhteiskuntien kestävämpiä, kestävämpiä ja paremmin varautuneita vihreän ja digitaalisen siirtymän haasteisiin ja mahdollisuuksiin. RRF rahoituksesta on päätettävä vuoden 2023 aikana. Nykytilanteen valossa MANEn ja SANKin esittämät huolet ovat korostuneet entisestään ja sen myötä riski siitä, että maaseutualueiden laajakaistarakentaminen ei etene.

Keskustelu

Olemme todella tärkeän asian äärellä, koska kyse on monen toiminnan perusedellytyksestä ja saavutettavuudesta.

RRF-tuen osalta kuntien maksuosuudet ovat herättäneet sekä kunnissa hämmennystä, että haluttomuutta rahoituksen hakemiseen. Mitä MANE voisi tehdä kuntien aktivoimiseksi rahoituksen hakemisessa? Viestintä ja markkinointi ylipäättään tärkeitä tässä. Eroja on myös alueittain, sillä esim. Etelä-Savossa rahoituksen haku ja kuiturakentaminen on edennyt hyvin, mutta siellä myös maakuntaliitto ja kunnat ovat tehneet yhteistyötä asian eteen jo pidempään.

Vallalla olevat epävarmat ajat vaikuttavat varmasti osaltaan kuntien aktiivisuuteen.

Hämmentäväksi koetaan myös se, että RRF-tuen kuntarahaosuus (33%, 22% tai 8%) ja maaseuturahoituksen kuntarahaosuus (0%) poikkeavat merkittävästi toisistaan ja ehkä osa kunnista on jäänytkin odottelemaan maaseuturahoitusta. Keskustelussa kuitenkin muistutettiin, että maaseuturahoitukseenkin sisältyy kuntarahoitus.

Kuntia on myös osarahoittajina paikallisissa laajakaistaoperaattoreissa, mikä sekin voi osaltaan vähentää kiinnostusta enempään kuntarahoitukseen. Haasteeksi todettiin myös resurssipula laajakaistarakentamisessa.

Riskinä on joka tapauksessa se, että RRF-rahoitusta jää käyttämättä.

Entä onko 100 Mbit/s edelleen relevantti nopeus, kun katsotaan kauemmaksi tulevaisuuteen? Asetuksessa mainitun tuen piirissä on valokuidun rakentaminen, jossa riittää kapasiteettia ja nopeutta.

Päätös: merkitään tilannekatsaus tiedoksi. Todetaan, että on huoli kuntarahoitusosuuksien saamisessa ja siksi viestintä on tärkeää

6 Maaseutupoliittiset nostot eduskuntavaaleihin 2023 (Liite 4)

Esittelijä:

Antonia Husberg, pääsihteeri, neuvotteleva virkamies, maa- ja metsätalousministeriö

Taustoitus:

MANE toteuttaa valtioneuvoston sille asettamia tehtäviä (asettamispäätös VN/25882/2020), joihin kuuluu päättäjien tukeminen poikkihallinnollisissa ja strategisesti tärkeissä kansallisissa maaseutupoliittisissa kysymyksissä, tähän linkittyä vahvasti maaseutupoliittisen kokonaisuohjelman 2021-2027 toteuttaminen (tehtävä 2) sekä maaseututiedon lisääminen (tehtävä 3). MANE myös reagoi ajankohtaisiin strategisesti tärkeisiin kansallisiin maaseutupoliittisiin kysymyksiin (asettamispäätöksen taustamuistio). *Yhtenä keinona* tukea päättäjiä, lisätä maaseututietoa sekä toteuttaa kokonaisuohjelman tavoitteita ja toimenpiteitä on maaseutupoliittisten painopisteiden esiin tuominen ja keskusteluttaminen säännömukaisten vaalien yhteydessä (kuntavaalit, eduskuntavaalit, aluevaalit). Maaseutupolitiikan painotukset ovat laajemmin hyödynnettävissä myös MANE jäsenten taustaorganisaatioiden vaaliohjelmien muotoilun tueksi. Eduskuntavaalit järjestetään 2.4.2023. **Luonnos** on käsitelty sihteeristössä ja muokattu sihteeristössä käydyssä keskustelun ja saatujen kommenttien pohjalta virkamiestyönä.

Keskustelu

Vahva osallisuuden ja yhteisöllisyyden ote on hyvä, mutta kokonaisuus vähän pitkäkö eduskuntavaaliohjelmaksi. Vaikeuksia poimia asioita esityksestä. Maaseutupolitiikan suuria saavutuksia voisi nostaa vahvemmin esille, ylipäätään konkretiaa ja ratkaisun polkuja.

Vaaliohjelmaluonnoksessa on eri ministeriöiden toimialoja koskevia teemoja (mm. liikennepalvelut, koulut, opintolainahyvyys, tukijärjestelmä), joiden osalta esitettiin toiveita tarkentaa näkökulmaa, tuoda selvemmin mihin olemassa olevaan prosessiin tai tulkintaan viitataan/kytkeydytään sekä kierrättää ohjelmaa vielä ministeriöissä. Tai vaihtoehtoisesti todeta, että kaikki eivät voi sitoutua vaaliteemoihin.

Keskustelussa myös muistutettiin, että valmisteltu pohjaesitys kuvaa hyvin maaseutupolitiikan runsautta ja luonnetta sekä vastaa kokonaisuohjelmaa. MANE on oma toimielin ja siksi vaalinostojakin on ajateltava MANEn näkökulmasta.

Huoltovarmuuskysymys ja tiestön kunto tärkeitä teemoja; tunnin junan sijaan olemassa olevaa tieverkostoa kuntoon. Myös älykäs sopeutuminen hyvä teema, mutta huoltovarmuutta voisi ehkä enemmän painottaa. Työelämän asioihin voisi ottaa suuremmin ja laajemmin kantaa ja yrittäjyyskasvatus tärkeä teema, missä myös jo olemassa olevien kanavien hyödyntäminen olennaista. Nuorten näkökulmasta ylipäätään tärkeää, että ei syntyisi edes uhkaa sivuun jättämisestä tai jäämisestä.

Saavutettavuus olisi terminä käyttökelpoinen ja kattava lisä.

Päätös: Todettiin, että haasteena saada ohjelmasta yhtenäinen ja yhteen sovitettava. Päätettiin palauttaa sihteeristölle valmisteluun (8.11.) ja otetaan ohjelma uudelleen käsiteltyyn MANEn kokouksessa 15.11.

7 Valtakunnallisten maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeiden vuoden 2023 haun teema (Liite 5)

Esittelijä: Sami Tantarimäki, erityisasiantuntija, maa- ja metsätalousministeriö

Tausta: Valtakunnallisia maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeita rahoitetaan maaseutupolitiikan käytettävissä olevista rahoista (valtion talousarvion momentti 30.10.63 sekä Maatilatalouden kehittämisrahasto Makera). Syksyn t&k-hankehaussa käytettävissä oleva rahamäärä on yhteensä 660 000 euroa, josta 510 000 euroa on Makerasta, mikäli vuoden 2023 käyttösuunnitelma vahvistetaan tämän mukaisesti.

Päätös: Hyväksyttiin esitys ja päätettiin esityksen mukaisesti vuoden 2023 valtakunnallisten maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeiden haun teemakokonaisuuksiksi: *Segregaatio ja syrjäytyminen maaseutualueilla* (Makera) sekä *Maaseutualueiden tilannekuva ja maaseutuun liittyvä tietotarve kansallisessa, alueellisessa ja paikallisessa päätöksenteossa* (momentilta). Ks. kokousaineiston liite.

8 Tiedoksi (päiviteään kokoukseen)

- [Säädösehdotusten maaseutuvaikutusten arviointi: Maaseutuvaikutusten arviointiohje lainvalmistelijoille julkaistu.](#)
- [Maaseutupoliittinen kokonaisohjelma julkaistu englanniksi: Countryside renewing with the times; Rural policy programme 2021-2027.](#)
- OECD maaseudun kehittämisen konferenssin (OECD 13th Rural Development Conference) matkaraportti (Liite 6, päivitetään kokoukseen)
- Euroopan maaseutuparlamentin (European Rural Parliament) matkaraportti (Liite 7)
- [Kestävän kehityksen viikko \(maaseutupolitiikan KEHÄ-verkosto\) 26.9.-3.10.](#)
- VN-teas –raportti: [Alue- ja yhdyskuntarakenteen mahdolliset tulevaisuudet : PERUS-SKENE-hankkeen loppuraportti](#) ja siihen liittyvät [politiikkasuositukset](#).
- [Nordregio –raportti: Local experiences of remote work](#) ja siihen liittyvät [politiikkasuositukset](#).

Tapahtumat

- [Maaseutupolitiikan Hyvä elämä kiertue lähtenyt käyntiin](#)
  - 27-28.9. Lapissa, Kittilässä, yhteistyössä Lapin kunta- ja aluekehityspäivien kanssa
  - 3.10. Pohjois-Pohjanmaalla, Rokualla
  - 25.10. Kainuussa, Paltamossa (Kainuun opisto)
- Aluekehittämisspäivät 2.-3.11 (Liite 8, kutsu)
- MANE apulaispääsihteeristö tapaa tavanomaisesti kerran hallituskauden aikana eduskuntapuolueiden ja -ryhmien edustajia, tapaamiset järjestetään loka-marraskuussa (tapaamiset siirtyivät koronasta ja Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaan johtuen syksystä ja keväästä 2021). Annetaan maaseutupoliittinen tilannekatsaus, tuodaan esiin maaseutupolitiikan eduskuntavaalinostoja sekä maaseutupoliittisen julkilausuman keskeisiä nostoja. Käydään rakentavaa keskustelua toivottujen teemojen puitteissa.

9 Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään 15.11. klo 9-11.00.

10 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14:17.